

En Tajler

PRZNICA

Preveo
Marko Mladenović

■ Laguna ■

Naslov originala

Anne Tyler

VINEGAR GIRL



HOGARTH
SHAKESPEARE

Copyright © Anne Tyler, 2016

Translation copyright © 2017 za srpsko izdanje, LAGUNA

„Šekspir nije bio čovek svog doba,
već čovek za sva vremena.“

BEN DŽONSON

Više od četiristo godina Šekspirova dela se izvo-
de, čitaju i vole širom sveta. Reinterpretirana su za
svaku novu generaciju, bilo kao tinejdžerski filmo-
vi, mjuzikli, naučnofantastični filmovi, japanske
ratničke priče ili književne obrade.

U projektu *Hogart Šekspir* priznati i rado čita-
ni književnici današnjice obrađuju Šekspirova dela.
Ovaj serijal prevodi se u više od dvadeset zemalja.



Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Prva glava

.....

KEJT BATISTA JE RADILA U VRTU IZA KUĆE KADA JE čula kako u kuhinji zvoni telefon. Uspravila se i oslušnula. Sestra joj je u kući, mada možda još nije budna. A onda je telefon zazvonio još jednom, pa još dvaput, i kada je konačno začula sestrin glas, bilo je to samo saopštenje na telefonskoj sekretarici: „Ća-ooos! Mi smo? Nismo kod kuće, izgleda? Zato ostavite...”

Dotad je Kejt već išla krupnim korakom prema stepenicama na zadnjem ulazu, zbacujući kosu s ramenâ i ozlojeđeno coknuvši jezikom. Obrisa ruke o farmerke i trgnu vrata s komarnikom. „Kejt“, govorio je njen otac, „javi se.“

Podigla je slušalicu. „Šta je?“, upita.

„Zaboravio sam ručak.“

Pogled joj skrenu na pult pored frižidera, gde je, kako se moglo i pretpostaviti, njegov ručak stajao tačno tamo gde ga je ona stavila prethodne noći. Uvek je koristila

one providne najlonske kese iz supermarketa u kojima se kupuju voće i povrće, i sadržaj se jasno video: plastična kutija za sendviče i jabuka. „Ha“, reče.

„Možeš li da ga doneseš?“

„Da ga donesem *sada*?“

„Tako je.“

„Pobogu, oče. Nisam *Poni ekspres*“, reče ona.

„Šta drugo imaš da radiš?“

„Nedelja je! Plevim kukurek.“

„Ah, Kejt, ne budi takva. Samo uđi u kola i skokni ovamo; budi dobra devojka.“

„Uf“, rekla je, pa zalupila slušalicu i uzela s pulta kesu sa ručkom.

U tom razgovoru bilo je nekoliko čudnovatosti. Prva je bilo to što se uopšte odigrao; njen otac nije verovao telefonu. U stvari, njegova laboratorija nije ni *imala* telefon, što je značilo da je sigurno zvao s mobilnog. A i to je bilo neobično, pošto je mobilni telefon kupio samo zato što su njegove ćerke navaljivale. Kada ga je nabavio, obuzela ga je kratkotrajna manija kupovanja aplikacija – uglavnom raznih vrsta naučnih digitrona – da bi nakon toga sasvim prestao da ga zanima, a sada ga je u potpunosti izbegavao.

Zatim je tu bila i činjenica da je ručak zaboravljao otprilike dvaput nedeljno, ali to nikada ranije nije primećivao. U suštini, čovek nije jeo. Kejt bi se vratila kući s posla i zatekla njegov ručak kako i dalje dreždi na pultu, pa čak i tada je morala da ga doziva tri ili četiri puta pre nego što bi došao da večera. Uvek je imao neka

pametnija posla, da čita neki časopis ili da pregleda beleške. Verovatno bi umro od gladi da živi sâm.

Ako je zaista malčice i ogladneo, mogao je jednostavno da izađe i kupi nešto. Njegova laboratorija se nalazila blizu kampusa Univerziteta „Džons Hopkins“, gde sve vrvi od sendvičara i dragstora.

A povrh svega, još nije bilo ni podne.

Ali dan je bio sunčan i prijatno vetrovit, mada svež – prvo donekle lepo vreme posle duge, teške, ljute zime – i zapravo joj nije smetalo što ima izgovor da izađe u svet. Međutim, neće ići kolima; pešačiće. Neka je čeka. (On sâm *nikada* nije išao kolima, osim ako je trebalo da preveze neku opremu. Bio je pomalo opsednut zdravljem.)

Izašla je na ulazna vrata, zatvorivši ih za sobom posebno snažno pošto ju je živciralo što Bani još nije ustala. Biljni pokrivač duž staze ispred kuće bio je pun grančica i izgledao je neuredno, pa je rekla sebi da će ga doterati kada završi s kukurekom.

Držeći kesu s ručkom za vrat uvezan plastificiranom žicom i mašući njome, prošla je pored kuće Mincovih i kuće Gordonovih – dražesnih ciglenih zdanja u kolonijalnom stilu i s centralnim hodnikom, kakva je i kuća porodice Batista, mada bolje održavanih – i zašla za ugao. Gospođa Gordon je klečala među svojim žbunovima azaleje i malčem* zagrtala korenje. „Zdravo, Kejt!“, otpeva ona.

* Malč – materijal kojim se prekriva prostor oko biljaka radi sprečavanja rasta korova i dekoracije. (Prim. prev.)

„Ćao.“

„Izgleda da proleće možda pomišlja da dođe!“

„Aha.“

Kejt je nastavila krupnim korakom ne usporavajući, dok se za njom vijorila njena jakna od jelenske kože. Ispred nje su poput puževa milele dve mlade žene – najverovatnije studentkinje „Hopkinsa“. „Videla sam da hoće da me pita“, govorila je jedna, „pošto se stalno nakašlja-vao onako kako to rade, znaš? Ali onda ništa ne kažu.“

„Obožavam kad su tako stidljivi“, reče druga.

Kejt ih je zaobišla i produžila.

U sledećoj ulici skrenula je levo, prema mešovitijem kraju stanova, malih kafea i kuća podeljenih na kancelarije, da bi na kraju zavila ka još jednoj ciglenoj kolonijalki. Ova je imala manje dvorište nego kuća Batistinih, ali veći, velelepniiji trem. Na šest ili osam pločica pored ulaznih vrata bila su ispisana imena raznih neuobičajenih organizacija i nepoznatih malih časopisa. Međutim, nije bilo pločice za Luisa Batistu. Njega su tokom godina seljakali po tolikim različitim zgradama, da bi konačno završio na toj sirotanskoj lokaciji blizu Univerziteta, ali kilometrima daleko od medicinskog kompleksa, pa je verovatno naprosto zaključio da pločica ne vredi truda.

Na jednom zidu u predvorju nalazilo se mnoštvo poštanskih sandučića, dok je rasklimatana klupa ispod njih bila prekrivena klizavim hrapama letaka i jelovnika restorana brze hrane. Kejt je prošla pored nekoliko kancelarija, ali otvorena su bila samo vrata *Hriščana*

za *Budu*. Unutra je načas ugledala tri žene okupljene oko stola za kojim je sedela i četvrta žena i tapkala se papirnom maramicom po očima. (Uvek se *nešto* događa.) Kejt je otvorila jedna druga vrata u dnu hodnika i sišla niz strme drvene stepenice. Na dnu je zastala da ukuca šifru: 1957, godina kada je Vitepski prvi put odredio kriterijume za autoimune bolesti.

Prostorija u koju je ušla bila je malena, opremljena samo kartaškim stolom i dvema metalnim stolicama na rasklapanje. Na stolu je stajala smeđa papirna kesa; drugi ručak, kako se činilo. Stavila je očev ručak pored nje a zatim otišla do jednih vrata i dva-tri puta žustro pokucala. Trenutak kasnije, njen otac promoli glavu – ćelavo teme, sjajno i glatko kao saten i obrubljeno uskom trakom crne kose, i maslinasto lice naglašeno crnim brkovima i naočarima okruglih stakala bez okvira. „Ah, Kejt“, rekao je. „Uđi.“

„Ne, hvala“, reče ona. Nikada nije mogla da podnese mirise tog mesta – slabašan, rezak miris same laboratorije i miris suve hartije iz sobe za miševе. „Ručak ti je na stolu“, rekla je. „Zdravo.“

„Ne, čekaj!“

Okrenuo se od nje da se obrati nekome u sobi iza sebe. „Pjoderu? Dođi da se pozdraviš s mojom ćerkom.“

„Moram da idem“, reče Kejt.

„Mislim da se nikada nisi upoznala s mojim pomoćnikom za istraživanje.“

„Nema veze.“

Ali vrata se otvoriše šire, i jedan snažan, mišićav muškarac s ravnom žutom kosom priđe i stade pored njenog oca. Njegov beli laboratorijski mantil bio je toliko prljav da se bezmalo slagao s bledosivim radnim kombinезonom doktora Batiste. „Vauv!“, reče on. Ili je bar tako zvučalo. Sa divljenjem je buljio u Kejt. Muškarci su često imali takav izraz na licu kada je prvi put vide. Bilo je to zbog gomile mrtvih ćelija: njene kose, koja je bila modrocna i talasasta i dopirala joj do ispod struka.

„Ovo je Pjoder Čerbakov“, reče joj otac.

„Pjotr“, ispravio ga je čovek, ne dopuštajući nimalo prostora između oštrog *t* i namreškanoг, zakotrljanog *r*. I „Ščerbakov“, praskavo ispljunuvši tu zbrku suglasnika.*

„Pjoderu, ovo je Kejt.“

„Ćao“, reče Kejt. „Vidimo se kasnije“, reče ocu.

„Mislio sam da bi mogla malo da ostaneš.“

„Zbog čega?“

„Pa, moraćeš da vratiš moju kutiju za sendviče, zar ne?“

„Pa možeš i sam da je vratiš, zar ne?“

Iznenada začuše huktanje i oboje pogledaše ka Pjotru. „Ista kao devojke u mojoj zemlji“, rekao je on, ozaren širokim osmehom. „Tako nevaspitana.“

„Ista kao *žene*“, reče Kejt prekorno.

„Da, i one. Bake i tete.“

* Na engleskom se piše *Shcherbakov*. (Prim. prev.)

Digla je ruke od njega. „Oče“, reče, „hoćeš li reći Bani da prestane da ostavlja onakav nered kada joj dolazi društvo? Jesi li video TV sobu od jutros?“

„Da, da“, reče njen otac, ali dok je govorio vraćao se u laboratoriju. Kada se vratio u prostoriju, gurao je visoku stolicu bez naslona na točkićima. Parkirao ju je pored stola. „Sedi“, reče joj.

„Moram da se vratim; imam posla u vrtu.“

„Molim te, Kejt“, rekao je. „Nikada mi ne praviš društvo.“

Ona se zablenu u njega. „Ne pravim ti *društvo*?“

„Sedi, sedi“, rekao je on, pokazujući ka stolici. „Možeš da uzmeš deo mog sendviča.“

„Nisam gladna“, rekla je. Ali nespretno se popela na stolicu, i dalje zureći u njega.

„Pjoderu, sedi. Možeš i ti da поделиš sa mnom sendvič, ako hoćeš. Kejt ga je napravila posebno za mene. Integralni hleb s puterom od kikirikija i medom.“

„Znate da ne jedem puter od kikirikija“, reče mu Pjotr strogo. On izvuče jednu stolicu na rasklapanje i smesti se u uglu nasuprot Kejt. Njegova stolica je bila znatno niža od njene, pa je videla kako je kosa počela da mu se proređuje na temenu. „U mojoj zemlji, kikiriki je hrana za svinje.“

„Ha-ha“, reče doktor Batista. „Baš je šaljiv, zar ne, Kejt?“

„Molim?“

„Jedu ga s ljuskom“, reče Pjotr.

Ne ide mu izgovor diftonga *th*,* primetila je Kejt. A i samoglasnici kao da su mu kraći nego što treba. Nije imala strpljenja za strane naglaske.

„Jesi li se iznenadila što se služim mobilnim telefonom?“, upitao ju je otac. Iz nekog razloga, još je stajao. Izvukao je telefon iz džepa na kombinezonu. „Imale ste pravo; ume zgodno da posluži“, reče. „Od sada ću češće da ga koristim.“ Načas se namrštio na njega, kao da pokušava da se seti šta je. Zatim pritisnu jednu tipku i podiže ga sebi ispred lica. Čkiljeći, odmače se nekoliko koraka. Začulo se mehaničko škljocanje. „Vidiš? Pravi fotografije“, reče.

„Obriši je“, naredi mu Kejt.

„Ne umem“, rekao je, i telefon ponovo škljocnu.

„Dodavola, oče, sedi i jedi. Moram da se vratim u vrt.“

„Dobro, dobro.“

Sklonio je telefon i seo. U međuvremenu, Pjotr je otvarao svoju kesu s ručkom. Izvadio je dva jajeta a zatim i bananu i stavio ih na spljoštenu papirnu kesu ispred sebe. „Pjoder veruje u banane“, u poverenju reče doktor Batista. „Ja mu neprestano govorim o jabukama, ali sluša li on?“ Otvarao je sopstvenu kesu s ručkom i vadio jabuku. „Pektin! Pektin!“, reče Pjotru, mašući mu jabukom ispred nosa.

* U zamenicama *they* i *them*, koje se odnose na svinje i kikiriki. (Prim. prev.)

„Banane su čudesna hrana“, reče Pjotr mirno, pa je uzeo jednu i počeo da je ljušti. Lice mu je gotovo šestougaono, zapazila je Kejt – jagodice mu se šire u dve zašiljene tačke, uglovi vilice su još dve tačke koje se nagnju prema tački brade, a dugi pramenovi kose razdvajaju mu se iznad čela i obrazuju tačku na vrhu. „I jaja“, govorio je. „Kokošje jaje! Tako pametno celovito.“

„Kejt mi pravi sendvič svake bogovetne noći pre nego što ode na spavanje“, reče doktor Batista. „Vrlo je posvećena domaćica.“

Kejt trepnu.

„Mada, puter od kikirikija“, reče Pjotr.

„Pa dobro, da.“

„Da“, reče Pjotr uzdahnuvši. Pogledao ju je sažaljivo. „Ali *lepa* jeste.“

„Treba da joj vidiš sestru.“

Kejt reče: „Oh! Oče!“

„Šta?“

„Ta sestra je gde?“, upita Pjotr.

„Pa, Bani ima tek petnaest godina. Još ide u srednju školu.“

„Okej“, reče Pjotr. Vratio je pogled na Kejt.

Kejt oštro odgurnu stolicu unazad i ustade. „Ne zaboravi kutiju za sendviče“, reče ocu.

„Šta! Ideš? Zašto tako brzo?“

Ali Kejt samo reče „Ćao“ – ponajviše se obraćajući Pjotru, koji ju je odmeravao pogledom – pa odmaršira do vrata i naglo ih otvori.

„Katarina, najdraža, nemoj tako brzo da odeš!“ Njen otac ustade. „O, bože, ovo uopšte ne ide kako treba. Ima mnogo posla, Pjoderu, samo to je u pitanju. Nikada ne mogu da je nagovorim da sedne i malo predahne. Jesam li ti rekao da upravlja čitavom našom kućom? Vrlo je posvećena domaćica. Oh, to sam već rekao. A uz to ima i stalan posao. Jesam li ti rekao da radi kao vaspitačica u predškolskom? Divno ume s malom decom.“

„Zašto tako govoriš?“, upita Kejt, okomivši se na njega. „Šta te je spalo? Ne podnosim malu decu; znaš to.“

Pjotr opet huknu. Cerio joj se. „Zašto ti ne podnosiš malu decu?“, upita je.

„Pa, ako si primetio, nisu preterano bistra.“

On ponovo huknu. Tako hukćući i držeći bananu, podsećao ju je na šimpanzu. Okrenula se i besno izašla, pustivši da se vrata zalupe, pa stade da preskače po dva stepenika odjednom.

Čula je kako se vrata iza nje opet otvaraju. Otac joj doviknu: „Kejt?“ Čula je njegove korake na stepenicama, ali je žustro nastavila ka prednjem delu zgrade.

Njegovi koraci omekšашe kada je stupio na itison. „Samo ću te ispratiti, važi?“, doviknuo je za njom.

Ispratiti?

Ali kada je stigla do ulaznih vrata, zastade. Okrenula se i gledala ga kako prilazi.

„Nisam se snašao u ovome“, reče on. Pogladio se dlanom po celavoj glavi. Kombinezon mu je bio univerzalne

veličine i nadimao mu se u struku, zbog čega je ličio na teletabija. „Nisam hteo da te naljutim“, reče.

„Nisam ljuta; samo sam...“

Ali nije mogla da izgovori reč „povređena“. Mogle bi da joj navru suze na oči. „Sita svega“, reče umesto toga.

„Ne razumem.“

Nije mogla da poveruje u to, zaista. Suočila se s tim: on nema pojma.

„A šta si pokušavao da uradiš tamo unutra?“, upitala ga je, podbočivši se pesnicama. „Zašto si se ponašao onako... čudno sa onim pomoćnikom?“

„Nije on 'onaj pomoćnik'; to je Pjoder Čerbakov, i velika je sreća što ga imam. Vidi: došao je u nedelju! Često to radi. I sa mnom je skoro tri godine, uzgred budi rečeno, pa bih pomislio da ćeš barem znati kako se zove.“

„Tri godine? Šta je bilo sa Enisom?“

„Blagi bože! Enis! Enis je bio pre dva pomoćnika.“

„A“, rekla je.

„Aha“, reče on.

Nije znala zašto je tako razdražljiv. On nikada ne govori o svojim pomoćnicima – niti o bilo čemu drugom, kad smo već kod toga.

„Izgleda da mi je malo teško da ih zadržim“, rekao je. „Možda zato što neupućenima moj projekat ne uliva previše nade.“

To nije bilo nešto što je dotada priznao, mada se Kejt s vremena na vreme pitala. Naprasno joj ga bi žao. Pustila je da joj ruke padnu uz bokove.

„Mnogo sam se potrudio da bih doveo Pjodera u zemlju“, reče on. „Ne znam da li ti je to jasno. Tada je imao samo dvadeset pet godina, ali za njega su čuli svi koji nešto vrede u proučavanju autoimunih bolesti. Sja-jan je. Kvalifikovao se za vizu O-1, a to nije nešto što se često viđa u današnje vreme.“

„Pa, dobro, oče.“

„Viza za izuzetne sposobnosti; eto šta je O-1. To znači da poseduje neku izuzetnu veštinu ili znanje koje nema niko u ovoj zemlji, i da se ja bavim nekim izuzetnim istraživanjem koje opravdava moju potrebu za njim.“

„Svaka čast.“

„Vize O-1 traju tri godine.“

Pružila je ruku i dodirnula ga po podlaktici. „*Naravno* da si zabrinut zbog projekta“, reče, tonom za koji se nadala da će ga ohrabriti. „Ali kladim se da će sve biti u redu.“

„Stvarno tako misliš?“, upita on.

Ona klimnu glavom i dva-tri puta ga trapavo potapša po mišici, što on zasigurno nije očekivao, jer je izgledao kao da se prepaao. „Sigurna sam“, rekla je. „Ne zaboravi da doneseš kutiju za sendviče.“

Zatim je otvorila ulazna vrata i izašla na sunce. Na stepenicama su priljubljenih glava sedele dve žene iz *Hrišćana za Budu*. Zbog nečega su se smejale tako glasno da su je primetile tek trenutak kasnije, a onda su se razmakle da je propuste.

Druga glava

.....

DEVOJČICE U SOBI 4 IGRALE SU SE RASKIDA. LUTKA balerina je raskidala s lutkom mornarom. „Izvini, Džone“, rekla je osorno i poslovno – zapravo Džilininim glasom – „ali zaljubljena sam u nekog drugog.“

„U koga?“, upita lutka mornar. Umesto njega govorila je Ema G., držeći ga za struk malene mornarske bluze.

„Ne mogu da ti kažem u koga, pošto ti je on najbolji drug pa bih ti povredila osećanja.“

„E pa to je naprosto glupo“, ukazala je sa strane Ema B. „Sad ionako zna, pošto si rekla da mu je najbolji drug.“

„Ali mogao bi da ima čitavu gomilu najboljih drugova.“

„Ne, ne bi. Ne ako su 'najbolji'.“

„Da, mogao bi. Ja imam četiri najbolje drugarice.“

„E onda si ćaknuta.“

„Kejt! Jesi li čula šta mi je rekla?“

„Šta te briga?“, upita Kejt. Pomagala je Džamiši da skine slikarski mantil. „Kaži joj da je sama ćaknuta.“